

Bétsből, Kedden, Aprilis' 6-dikán 1819.

Német Ország.

A' múlt péntektől fogva sok féle egymástól különböző tudósítások érkeztek Orosz Státustanátsosnak, Kotzebunak gonosz meggyilkoltasáról. Mi nem hátrózhajjuk meg, melyik adja a' dolgot legvalóságosabban elő, hanem ide teszünk a' hitelesebbek közzül néhányakat.

A' Karlsruhei újságból: — „*Manheim*, Mártzius' 23-dikán. Ezen szempillantásban estvéli 6-todfél órakor oly rettentőség történe itt, a' milyent az idevalók még nem értek. Kotzebut meggyilkolták. Egy ifjú ember, oly szín alatt, hogy meg akarja látogatni, hozzá menván, két dőfést tett rajta, mellyek miatt fél óra mulva ki-adta a' lelkét. Az ifjú magát is által verte az után ugyan azon törrel, így kiáltván fel: „Hála Istennek! Végrehajtattott a' dolog!“ — De belőlle nem ment még ki a' lélek. Még él, a' Politzia kezében. A' vendégfogadóban *Henriknek*, Erlangai Theológiát-tanulónak nevezte magát: de úti levelében más neve van.

Manheimből Mártz. 24-dikén: — „Státustanátsos *Kotzebue* nintsen többé, egy ellenséges sors legrettenetesebb módon véget vete nélkü! Egy, Isteni tudományt-tanuló, *Sand* nevü *Baireuth* mellől *Wunsiedelből* való, szép testü és növésü ifjú, egy igen betsületes és sok gyermekü embernek a' fija, minékutánna az Isteni tudományt Erlangában tanulni kezdette, *Tubingában* folytatta, 's *Jenában* elvégezte volna, innét kevés pén-

zel útnak indult, 's ide *Manheimba* jött, a' *Szöllőhegy* nevü vendégfogadóba, nem a' maga neve alatt, beszállott, 's a' *Kotzebue* és *Karbach* nevü *Predikátor* szállásaikat megtudakolta. Ezen utólsó jól esmeri az ifjú familiáját *Erlangából*. Tegnap két versben járt az ifjú a' *Kotzebue* szállásán, hogy udvaroljon néki, de mind annyiszor elutasított; reggel azért, hogy *Kotzebue* akkor tudományos munkálkodásaival foglalatoskodott, déltájban pedig azért, hogy *Kotzebue* 12 óra felé minden nap' kijárni szokott volt. Az ifjú a' hol szállva volt, a' közönséges vendéglő asztalnál ebédlett jó ízün, 's egy falusi pappal beszélgetett. Öt óra felé ki ment szállásáról. A' *Kotzebue* szállására több látogatókkal egyszersmind érkeztemeg, 's betsengetvén, 's az aszszonyágokat maga előtt bebotsátván a' folyosóig kíséri. Innét az aszszonyágok a' Státustanátsosné látogató szobájába mennek, az ifjú pedig a' folyosón maradván, magát egy inas által a' Státustanátsosnál bejelenteti. Az inas egy oldalszobába vezetvén az ifjat, mondja, hogy a' Státustanátsos mindjárt megjelenik. Az inas alig távozván el, *Kotzebue* benyit, 's a' mint belépik, az ifjú egy nagy handsárral (törrel) oly dőfést tesz' rajta oldal-félt, hogy negyedik oldaltöntjánál rontván be, szívé'n 's tüdőjén halálos sebet ejtett. *Kotzebue* mindjárt elesett, de úgy látszik, hogy védelmezte magát a' gyilkos ellen, minthogy ez velle egygyütt a' földre esett, a' hol még egy második dőfést tett a' haldoklón, a' melly, mint

az előbbeni, hasonlóképpen a' tudójen ment által, 's ez is halálos volt. A' segítségre való hívásra, kiáltozásra, zuhanásra, 's a' földönfetrengőknek tusakodására az inas oda szaladván, látja, hogy Kotzebue vérben fetreng az ifjával együtt. Ekkor az aszszonyok is kirohannak oda, megijedvén az ablakon ki-kiáltoznak, hogy az emberek mennyének segítségül, 's vigyenek seborvost is; az alatt Emmi Kisaszszony 's az inas a' halállal küszködő Kotzebut nagy bajjal más szobába viszik, a' hol nem soká meghalt. Eleintén nem mindjárt gyanították oly hirtelen leendő halálát, minthogy a' testén való veszedelmes sebeit a' nagy zürzavarban nem vették észre, csak az ábrázatján láttak egy döfést, a' melly gyógyíthatónak látszott. De annál nagyobb elirtódtak, mikor az oldalán vett nagy sebeken a' vért kiomlani szemléltek. Az alatt, hogy a' szerentsétlen familia elszörnyülködve töprenkedett, a' gyilkos felkelvén, 's a' véres handsárt kezében tartván, a' graditson lement, 's az után így kiáltozott: Az áruló megöletett! a' haza megtartatott! éljen Teutonia! Már ekkor az utzát az ajtó előtt a' lármára összszefutott sokaság ellepte vala, a' hova a' gyilkos a' házból dühösen kirohadván, szemeit vad tekintettel a' ház' ablakaira, hol az aszszonyok még ekkor is kiabáltak: hogy *gyilkosok! gyilkosok!* felvetvén, 's egygyik kezében a' véres handsárt másikban egy papirost tartván, így kiáltott-fel: *Igen is, én vagyok ám a' gyilkos! de minden árulóknak így kell meghalniok!* — Végre térdre esvén, szemeit és kezét az égre felemelte, és így kiáltott: *Hálát adok néked Istenem, hogy ezen tselekedetet szerentsésen végrehajtanom megengedted!* 's ezen kiáltás után mejéről a' rubát kétfelé tépte, 's abba a' kezében-lévő tört belé ütötte, 's fél holtan ezen helyen feküdt, addig, hogy

politizai emberek érkezvén Szent Mihály lovára tették, 's ispotályba vitték. Első megvizsgálásra oly ítéletet tettek fölötte az Orvosok, hogy valami két vagy legfeljebb három hétig élhet, de tovább nem. Vidáman viseli magát; örvend, hogy elkövethte a' mit elkövetett; azt mondja, hogy kötelességét teljesítette. A' papiroson, mellye, mikor a' handsárt a' magába mejjébe verte, a' másik kezében tartott, ezen szavak olvastatnak: *Halálos döfés, a' virtus nevében, Kotzebue Augustusért.* A' mejjén egy pántlikát találtak, mellyen az olvastatik, hogy *már két esztendeje, hogy ő magát a' halálra elszánta.* Ma azt mondja, hogy neki meg kellett ölni ezen Német Országgi Orosz kómet, ki a' Német Tanulóknak igen sok kárt okozott mind írásai, mind pedig az által, hogy őket az Orosz Császárnál elárulta, rossz szinnel festette-le. Hogy jó munkát tett, affelől egészen meg van győződve. Azt, hogy tselekedetében részes társai volnának, átaljában tagadja. Az Orosz és Prusszus Ministerek, kik a' *Karlsruhei* Udvarnál vannak, azonnal Stafétákat küldöttek-el ezen történetről való tudósításokkal a' magok Udvaraikhoz.¹⁴

Manheimből Mártz. 26-dikán: — „Státustanátsos Kotzebut tegnap reggeli 7 órakor eltemették; sok főemberek kikísérték. A' holdogtalan gyilkosnál tekintshen egy darab papirosat találtak, mellyen igen szépen írva egy proklamatió találtatik *Német Ország* hoz, hogy magát tegye szabaddá; hogy a' virtust, szabadságot, 's Egységet állítsa helyre, 's minden árulókat ölön-meg. Volt még egy más írás is nálla, mellyen ezek olvastatnak: *Kotzebue Augustust* illető halálos ítélet, végrehajtatott Mártz. 23-dikán délutáni 6-todfél órakor, a' ... *Universitás* végzése szerint. Ezen írások a' Nagy Hertzeg' kezébe küldettettek. A' gyilkos az ispotály-

ban sokáig érzéketlenül, vagy magánkí-
vül, feküdt. Végre magához jöven nagy
megelégedését jelentette, hogy véghez
vihette, mint mondja, tartozását. Meg-
kérdeztetvén, indító okai felől, 's nem
szollhatván, mások segítsége által írás-
ba adott valami *fanaticus* nyilatkozta-
tást a' Kotzebue' vétkéről a' maga bal-
gatag vélekedésével megegyezőleg. —
,Kotzebue Lutheranus vallású ember
volt; 57 osztendőt élt. Hagyott maga
után 15 élő gyermeket, kik közt a' legif-
jabb hat hetes. Azt a' fiját, ki még na-
gyon ifjú lévén, már a' földgolyobisának
körüli evezése által magának nagy hírt
nevet szerzett, minden órán várták ha-
sonló ifjú feleségével apja' meglátására.
Melly szomorú látogatás fog ez lenni!
A' holt test felbontatván egész alkatása oly
egészesnek találtatott, mint akármelly
fiatal emberé, a' melly szerént nagyon
hosszúra terjedett volna élete. Egy szü-
rés egészszen keresztül ment a' szívében.
A' familiája vigasztalhatatlan. Mindenek
nagyon sajnálják esetét. A' gyilkos már
a' szobában is tett volt magán egy dő-
fést, de e' nem volt halálos. Az után,
a' már tudvalévő felkiáltás után, még
pedig csak tsendesesen nyomta-be a' mej-
jébe a' handzsárt a' nyeléig. Az nap' este
ve oly rosszszúl volt, hogy halálát lesték,
de reggelre jobban lett, 's ma már tisztán
beszéli: de hogy megéljen, nem lehet
reménleni. Napjában kétszer kérdezős-
ködnek tőlle a' Birák, de ő semmit se
vall egyebet annál: Hogy ő semmi ma-
gános bosszúállást el nem követett; ma-
gát a' Kotzebue' megölésére, azon bűnért,
mellyet ez, Németország ellen elkövetett
rég' eltökéltette; 's hogy célzását vég-
rehajthatta, nyugott elmével van érette;
az ő tselekedetének senki nem részese,
és őtet erre senki nem nogatta.“ —
Hogy ezen ifjút ezen lépésre elméjének
megbomlása vezérelte volna, nem gon-
dolhatni, mert ezt semmi beszédje, sem-

mi tselekedetei nem mutatják. Nagy meg-
gondolással és fontolással vitte véghez
a' gyilkosságot. Szobájában a' Körner
költeményes könyvét kinyitva találták,
melyből azt hozzák-ki, hogy utoljára,
mikor a' Kotzebue' megölésére kiment,
ezen könyvet olvasgatta. En (ezt ezen
tudósítás' írója mondja) délben 12 óra-
kor Kotzebue'ral Concerthalgatáson beszéd-
be eredvén, ő ekképpen szollott: — „Ez
a' nap nékem nagyon örvendetes, azért,
hogy a' fiamtól, a' Világ'-körülevelezőjé-
től, levelet vettem, hogy minden órán
meg fog érkezni.“

Még egy más levél a' Badeni vi-
dékekről, Mártz. 27-dikén: — „*Sand*
Fridrik Károly, mint beszéli, ezen
hónap' 9-dikén hagyta oda *Jénát*. Utját
Erlanga felé, a' hol passust vett, 's
a' Ménusi vidékeken *Lorsch* felé foly-
tatta postán, melly falu őt mértföld-
nyire esik Manheimtől. Ott paraszt ko-
tsit fogadott; 's azzal érkezett - meg
23-dikban délelőtti 10 óraker *Manheim-
ba*. *Henrik* nevű, *Mitau*i születésű,
Erlangai tanulónak adta-ki, 's Kotzebue-
nál is, mint ennek *patriótája* úgy je-
lentette-be magát, 's még azon délig be-
széllni kívánt volna véllé, de a' mi meg
nem eshetvén, 's őtet Kotzebue estve fe-
lé 5 és 6 órák közt rendelvén magához,
ő az alatt a' kastélynak megszemlélésére
ment, azután a' szállása' vendéglő házá-
ban ebédelt, 's 5 óráig otthon maradt.
Kotzebue'nak éppen vendégei lévén a' *Sand*'
odamenetelekor, őtet egy oldalszobába
vezették. Mikor Kotzebue oda belépett,
így szollott hozzá *Sand*: Kotzebue Ur-
hoz van-é szerentsém? a' melyre Kotzebue
igennel felelvén — *Sand* a' handzsárt
szonnal elő rántotta, 's azzal keresztül
döfte; az után öszszekapván tusakodni
kezdték, 's ekképpen mind ketten a' föld-
re estek, a' hol *Sand* még két dőfést
ejtett Kotzebue'ra, egygyet a' dereka alsó
részén, mást az ábrázatján. A' leesőknek

nagy zuhanása 's a' haldoklónak hergése által okoztatott lármára a' familia 's a' vendégek ezen szobába benyitottak — Sand ezeknek, a' meztelen 's véres handszárral elejükbe rohant, 's őket megijesztve visszakergetvén, maga a' gráditson le 's az utzára kiszaladott, a' hol hallván, hogy a' házból így kiáltoznak utánna: Gyilkos! fogjátok meg — ő is így kiáltott: igen is, én gyilkos vagyok, 's ekkor magán két oly dolgot tett, hogy mindjárt érzéketlenül elbukott. Ily állapotban a' város' ispotályába vitték. Más nap' reggelre magához jött és beszélni kezdett: de a' vizsgálódó Bíró, hogy a' bűnös, életét annál tovább nyujthassa, nagyobbadon csak írásban kér tőlle feleleteket. A' bűnös nagy elmehéli tsendességet mutat; tselkedetén éppen nem bánkodik. Azt mondja, hogy *Kotzebunak* meg kellett halni. Az árvaságra jutott familiát azonközben nagyon sajnálja. Sebeiről néhány versben le akarta tépni a' kötöket, melyre nézve meg kellett kötözni a' kezeit. A' gonosz nagyon szép fiú, 's minden utánna való tudakozódások azt mutatják, hogy egész mostanig jól viselte magát. Egyéb említett írásokon kívül a' Kotzebue Héti-leveleinek is meg találták azt a' darabját nálla, a' hol *Fridrich* nevű Berlińi esmeretes Satyricusról, szokott éles elmésséggel írván Kotzebue, egyebek közt azt is mondja ielölle, hogy oly goromba és magaféjű, mint egy Erlangai Deák. Sand, úgy keresztül szurta az első dőfessel Kotzebue-t, hogy a' tör' hegyének vége a' hátán ki-ment. A' Manheimből Mártz. 26-díkan indúlt levelek szerént, Sand nagyon kezdett gyengülni, nem remélték, hogy sokáig élhessen. Néki a' Heidelbergai tanulókkal semmi egygyetértése nem volt; ott se' járt. —

„Sand, mint Önkéntvállalkozott, részt vett a' Napoleon ellen való hadakozásban; 's azután egy volt azok közzül

is, kik a' *Wartburgi* hegyen a' nevezetes 18-dik Oktoberi innep' tüzénél a' Kotzebue' írásait megégették, 's ott beszédeket tartottak.

Déli Amérika.

Limából így irtak Nov. 20-díkan. — „A' Kediksi 2000 emberekből és 8 szállító hajókból álló expeditzionak az insurgensek' kezeze lett jutása miatt való ijedség, itt határnélkül való. A' Vice-Király, ki azt reménlte, hogy e' megérkezvén, még egyszer megtámoghatja Chilit, már most csak Perunak megoltalmazhatására fordította minden gondoskodását; melyre nézve oly rendelést küldött minden Kerületelkez, hogy a' nép fogjon fegyvert. Ez az első próbatétel a' népnek felfegyverkeztetésére nézve. De némellyek későnek tartják, annyival is inkább, hogy a' Gen. *Osorio* szerentsétlenségétől fogva itt minden hadi készületek' dolgában nagy a' fogyatkozás.“

A' Buenos-Ayresi legújabb tudósításokban a' mondatik, hogy Anglus Lord Cochrane, Jan. 25-díken valósággal megérkezett Chilibé, a' Valparaisói kikötőhelybe.

Spanyol Ország.

A' Londoni Morning-Chronicle képpen szoll: — „Egy fő Anglus személy, a' ki hathatós szavakkal kikelt a' Spanyolországban folyó iszonyuságok ellen, Madridban elfogattatván, az Anglus Országlószék már közbenjárói próbát tett, hogy szabadságba helyheztethesse. Minden Anglus útasnak meg kellene azt gondolni, hogy Spanyolország nem Anglia, 's zabolát tenni szabad nyelvére mind addig, míg Angliának partjaira ismét vissza nem tette lábait.“

A' Madridi levelek szerént a' sok kedvetlen hírek után egy kedves is érkezett, Kadiksból oda. Ez az, hogy Jupiter nevű szállító hajó, melly Havannából ezüstöt és egyéb drágaságokat hozott,

minckutánna Kadikstól nem messze egy prédáló hajóval keményen megverekedvén, ez magát vissza vontatolva, Kadikslal szerentsésen bevezett. A' *Jupiter* 13. elesett vagy megsebesedett, de a' prédáló hajó is sok embert vesztett, 's az utolsó is jól megrongyolva tért vissza.

Londoni levelek erőssítik, hogy az Anglus Országlószéknek a' Spanyollal való egygyezése szerént, nem soká egy Anglus fregát fogja útját Vera - Cruz felé venni, hogy a' Spanyol Országlószék' számára Meksikóból oda szállítottott pénzt, melyet a' tengeri prédálóktól való méltó félelem miatt nem mernék útnak indítani, onnét hozza-el Európába. — A' *Statesman* nevű ugyantsak Londoni újság ellenben azt jegyzi-meg erre a' czikkelyre, valamint szintén arra is, hogy a' Spanyol seregeknek Amérikába lejendő elszállítatásokra, Anglus, Belga, Frantzia, Portugallus 's egyéb idegen hajók fognának fordittatni, hogy az Amérikai Independens Országlószékek ezen idegen hajókat nem tsak hogy meg nem fogják *neutralitásoknak* esmerni, hanem az ezen hajókon találtatandó Anglus, Frantzia 's minden idegen emberekkel úgy fognak bánni, mint a' Spanyol Udvar kihirdettette, hogy mind azokkal az idegekkel bánni fog, a' kik vagy az Independens seregek között, vagy pedig ezeknek hadi készületeket szállítván, a' Királyi seregeknek kezekre kerülnek.

Frantzia Ország.

Az Ultrákon megesezt a' nagy tsapás a' Követek' kamarájában, hol a' *Barthelemy* jovallása, melyet a' Pairkamara oly nagy gyözedelemmel, 's a' nemzet' ijedségére megerőssített vala, hasonló nagy gyözedelemmel 's a' nemzet nagy részének megnyugtására Mártz. 23-ikán vissza vettetett. Melly nagyon iparkodtak itt minden részek azon, hogy kiki a' másikon gyözedelmeskedhessék, megtetik eléggé tsak a' következő néhány kör-

nyúlállásokból is: — *Párisban* 244 Követek lévén jelen, ezen ülésből egy is ki nem maradt, azért, hogy valamelyik résznek vagy egy voksa el ne vesszen. A' Ministeri rész és a' Liberálisok egymással, az Ultraroyalisták pedig a' Lainéistákkal, hasonlóképpen öszszetsatolták magokat: és végre úgy ütött-ki a' dolog, hogy azoknak száma ezeket 56-tal halalta felül. Egy *Martin* nevű Képvisező, a' ki betegsége miatt már régen feléje se' ment a' Követek' kamarájának, ekkor megjelent ám, és oly beszédet tartott a' Barthelemy jovallása ellen, hogy nagy meglegedést nyert velle minden Nem-Ultra részeknél. Minthogy 244 Képvisezők voltak jelen a' voksoláson, arra, hogy a' Barthelemy' jovallása visszavetessék, mint tsupa (absoluta) többség, tsak 125 vokok kívántattak, pedig 56 találtatott, az az: 244-gyen lévén a' vokok, 150-nen ellenzettek a' jovallást, és tsak 94-gyen fogták pártját. — Nagyon nevezetes volt ezen utolsó között Ex-Minister *Lainé*, azért, hogy mikor Ministerre lett, ő volt azon Választási törvénynek szerzője, melynek most az Ultrákkal egygyütt ő is megváltoztatásán iparkodott, 's a' mellyért is ötöt némelly elmés Frantziák mai *Agameunonnak* nevezik, azon hasonlatosságért, hogy önnön gyermekét fel akarja áldozni.

A' *Barthelemy* jovallása ellen 900 kérelmek jöttek-be a' Követek' kamarájához, hogy azt valamiképpen meg ne találja erőssíteni. Mostanság egy tárgy se' okozott oly heves vetélkedéseket mind két kamarákban, mint ez. A' Követek' kamarájának ülését is félbe szakasztani kéntelenített egyszer az Elölülő az ezen tárgy felett támadott nagy voszekedés miatt.

Párisban közönségesen beszélik, hogy Hertzeg *Talleyrand*, lüt a' Párisi levelek a' mostani Ultra-mozgások' fő elintézőjének lenni erőssítenek, nem-kért engedelmet nyert a' Királytól, hogy egés-

ségének helyreállítására útozék-el Párisból. *Valenszaybe.*

Azon Frantzia várakba, mellyek a' Szőreetséges seregeknek ott létek miatt minden hadi-készületeiktől kiüresítették vala, 500 ágyut küldött a' hadi Minister, 500 elromlott ágyuk eránt pedig oly rendelést tett, hogy Straszburgba szállítsák és újakat öntsenek belőlök.

A' Persa Fő Követ az Udvari rendtartások' dolgában gántoskodván, Párisban nem kapott audientziát, melyre nézve 24 óra múlva tovább indulni szándékozott onnét London felé.

Nismes városában alig tsendesedett vala el a' Mártz. 7., 8. és 9-dik napjain folyt láрма; 14-dikben sokkal mérgesebben ütött-ki; egy tisztet a' nép megbántván, abból a' kortsmákon a' nép és katonaság közt verekedések támadtak, úgy hogy a' Kommandáns Gen. Pange lármát doboltatni, 's az őrző sereget fegyveresen kiállítani jónak találta. Nagy bajjal lehetett a' tsendességet helyreállítani; három ember terhes sebet kapott; 20-szan elfogattattak.

Utolsó Jegyzés.

A' legújabb tudósítás *Kotzebunak* gyilkosáról Mártzius' 26-dikának reggeléig terjed. Akkor úgy látszott, hogy ötet a' fene minden óránt ki fogja végezni az életből.

B é t s.

A' Florentziai legújabb úgymint Mártz. 26-dikán indult levelek szerént, Császár és Császárné ő Felsőgek 's a' Cs. Felsőges Háznak minden ott lévő tagjai kivánt jó egészségben voltak. — Az ő Cs. K. Apost. Felsőge külső dolgokra ügyelő Ministere Metternich ő Hertzegsége, 26-dikban reggel átnak indult *Pisan's Livornon* által Roma felé, a' hova a' Cs. Felsőgek 29-dikben szándékoztak átnak indulni.

Vasárnap; úgymint Mártz. 21-dikén

az első innep tartatott azon kettők között, mellyeket a' Toskanai Nagy Hertzeg ő Cs. Kir. Fő Hertzegsége, Felsőges rokonai' otlléteknek megtiszteltetésekre rendelt. Az innepi pompák egy ily ditsó alkalmatossághoz illő jótéteményen kezdődtek, melly a' volt, hogy a' városban és annak külső városaiban találtató szegény hajadonok között 255-nek menyaszszonyi ajándékok adattattak Sorsvadás által. Estve tűzjáték és nagy világosítások voltak; azt az Ó-kastélyból nézte a' Fels. Cs. Familia, a' városi világosításoknak megszemlélésére pedig, nagyon szép tavaszi nap lévén, gyalog sétáltak az örvendező sokaság közt a' Felsőgek 's a' hozzájoktartozók. — Az ezt megelőzőtt napon, 20-dikban, a' Florentziai Udvarnál lévő Cs. Kir. Követ és telyes hatalmú Minister Gróf Apponyi ő Nagy Méltósága adott a' maga Udvarában fényes innepet, mellyet az egész Császári Felsőges Udvar megtisztelt jelenlétével, 's végre nagy meglegedéssel tért vissza onnét, mellyet Császár ő Felsőge kegyesen kinyilatkoztatni méltóztatott a' Gazdának. A' Gazdaaszszony, tudniillik a' Grófné, és Lante Hertzegné, éneklessék által gyönyörködtették a' Felsőges Vendégeket.

Bétsben ezen Utasítás szerént: Im Verlage in der Renngasse im Klosterneuburger-Hof Nro. 158. im 5ten Stock. találatnak a' következő könyvek:

Danielis Tobens Canonici Reg. Later. Claustro-Neoburgensis Praepositi ad B. M. V. de Adony:

1. Paraphrasis Psalmorum cum notis, pro 6 fl.
2. Institutionum Theologiae moralis Partes tres usui examinandorum pro cura animarum elucubratae, pro 6 fl.
3. Commentarius in Novum testamentum secundae editionis multum ad auctae pro 16 fl.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Fő Méltóságú, és Fő Tisztelendő Schwarzenberg Ernest János Ferencz Hertzeg Győri Püspök, Koloniai, Salzburgi, Paszszauí, 's Leodiai Kanonok, Mártzius' 24-dikén reggel 10 órakor a' Hiveloek öröme, alattvalóinak, a' városi Polgárságnak, 's a' Nemességnek tisztelkedési között pompás bemenetelt tartott az ő Püspöki székebe, a' midőn a' fő templomnál leszállván az egyházi rendtartás szerént fogadtatott, köszöntéssel tiszteltetett, 's beiktattatott, melynek Te Deum tartással, 's ezer meg ezer éljen kiáltással, ágyú dörgéssel és Salve lövéssel lett vége.

A' Praepost széke tires lévén, Fő Tisztelendő Felső-Büki Nagy Imre Ur Boldogfalvi Apátur, és a' Győri Káptalannak Lectora volt a' Beiktató, a' ki szép köszöntő beszédet mondott; azután ezt maga ő Herczegsége felváltván két árkusra írott szívrehajtó beköszöntést, 's intést tett az Egyháziakhoz, melly egy álló óráig tartott. Azután ő Nagysága Gróf Zichy F. Administrator Ur a' Ns. Vármegye Deputatióját ő Herczegsége elejébe vezetvén, a' szobájában Györgyi Vice-Ispány Ur újra megköszöntötte egy árkusra írott szép ditséretekkel, mellyekre ő Herczegsége is azonnal rövideden, de fontosán válaszolt. — Végre a' városban két asztalnál; a' Benedictinusoknál, és a' Bárán Vendégfogadóban minden Renden 's Religión lévőket Herczegi módra megvendégelt. Minekelőtte pedig maga a' Vendégeivel ebédhez ült volna, Etting Generalissal, ifjú Schwarzenberg Herczeggel, 's azokkal kik őket Bétsből lekésérték, mind a' Benedictinusokhoz, mind a' Báránba elmenvén, és ott ő Felségének, 's többeknek, úgy a' Vendégeknek egésségéért is egy egy pohár Bort egész nyájassággal kiivott. Estve

pedig az Illuminatiozt kotsin a' város utzáin keresztül össze járta 's vizsgálta, és az azokban kijelentett szives örvendezésen az ő nemes lelke megindulván, szemei szüntelen öröm könyvekben lebegtek.

Nagy Méltóságú Verhovác Maximián Zágrábi Püspök ő Exc. ja számtalan jó tetteit most azzal telézte, hogy Zágrábban Januariusban az Irgalmas Barátoknak több Betegek' gyámolítására Pengő Pénzben 10,000 forintot ajándékozott, 's ez által örökös Fundatiót szerezvén jótévőségét elmulthatatlanná tette, 's a' sanyarkodó betegek állapotját megkönnyebbitette.

Nagy érdemü Péchujfalui Péchy Mihály General-Major Ur, életének 65-dik esztendejében Erdélyben a' Hóvári Kenületben Fejérszék nevü városban Februarius' 12-dikén meghalt.

Magyarország' Kommandírozó Generalisa Ferdinandus K. Fő Hertzeg, Budáról Mártz. 29-dikén elútozott. Előbb néhány katona tsapatokkal mustrát tartatván, azután Olasz Ország felé folytatja útját.

Báró Perényi Károly Ur ő Nagysága, Esztergomi Kanonok és Felszentelt Püspök 's a' Septemviralis Királyi Tábla Assessora, Conventziós pénzben 1000 Forintokból álló tőkepénzbéli fundatio eránt tett ajánlást az Austriai Cs. K. Invalidusok' számára, melly hazafini ajánlást Császár és Király ő F. gc nagy megeledeéssel fogadni méltóztatott, 's az Udvari Hadi Cancellaria az Invalidusok nevében ugyan azért szives köszönetet tétet.

T u d ó s í t á s

Arendálni kívánó Mezeigazdákhoz.

Pest-Vármegyében, Pesthez 6, a' Dunához 1 órányira, Latháza, Dömsöd, Kun-Sz. Miklós, Urbó és Szunyog között felvő Apái Pusztán, a' Postaut-

ban, találtak az itt következő, most mindjárt árendába-adható haszonvételek, ugymint: —

1.) Jóféle fekete Szántóföldek, kiknek mennyi kell, 20, 50, 100, 's több száz holdanként, mind egy helyen és egy darabban: nem különben kaszállóréttek, ugyanott, — 1 vagy több eszten-dökre.

2.) Dohánytermesztő Kertészeknek, a' kik ehhez a' Gazdasághoz jól értenek, ha 50 vagy 100 Familia lenne is egy társaságban, adatik dohány alá elegendő jóféle fekete-homok-föld; azonkívül, 3-4 darab igás, és 5-6 darab rédeg marhájokra, 's magok' élelmekre is kapnak szántóföldet, kaszállót és legelőt. Föld vagy vályogházakat építhetnek, jó és bátorságos helyen; melyhez az Uraság elegendő nádat ad. — Minden dohánnyokat, minden időben megveszi az Uraság, folyó árán.

3.) Téli-nyári tartásra, tágas mezőre és jó szénára, vétetnek fel 3 vagy 4 ezerig való Juhok, egyedül Legelőre pedig, Ménes, Gulya, 6-7 száz darabig: ismét külön a' hízóra, a' Gőbolyjárásra, 3-4 száz darabig való Gőboly. — A' Juhok' árendája alku szerént határozódhatik meg; és ha széna helyett, kaszállórét kívántatna, hogy a' juhtartás annál-oltsóbbba kerülhessen, a' Kiadónak mindegy. — A' Fűbér, késő őszig, 1 lótól vagy szarvasmarhától 6 forint; idei tsikótól 's ilyen borjútól 2 forint. — A' Gőboly-járáson, melynek nagy részét, különben kaszálni lehetne, 1 darab sőtől 9 for. A' Gőbolyt (valamint a' rédeg-marhákat is) lehet változtatni egész késő-őszig, azonegy kötés mellett, hogy a' taxa, első változtatáskor mind lefizetődjön.

4.) Árendába adatik a' Pusztai Vadászat és Madarászat, 8 ezer egynéhány száz holdnyi térségen, Sz. György-napjától fogva, egy vagy több esztendőkre. Tüzek, Vad-lúd, Rézce, és más vízi madár' száma, temérdek. A' ki a' Vadászatért, szóval vagy levél által legtöbbet ígér, azé lessz: fenn-tartván magának a' Riadó, a' saját szükségére-való Madarászat' szabadságát.

A' kinek árendáló szándéka volna, jelentheti akarátját Tek. Kiszántói Pethé Ferentz Táblabíró Úrnál, Pesten: a' Fűbérre-nézve pedig, a' Pusztán is, a' Tsárdásnál, a' ki egyszersmind Gazdahivatalt is visel. — Minden darab marha, melyről annak Gazdája, a' Pusztá' mostani birtokosságától engedelem-tzédulát nem mutathat, — akarmely órában, nappal vagy éjjel találtasson az ilyen bitang marha a' Pusztán, — Contraband. — Két Gőbolyos, egy Tsikós 2 bojtárral, 1 Gulyás is 2 bojtárral állítottat-fel: mindazáltal, ha valamely Helység vagy Uraság 100 darab nagy-marhát küldene az Apai Pusztára; tartozik legalább egy megbízott tselédjét azokkal ott tartani.

* * *

A' Pusztá' Lakosi Iesznek: Maga az Árendás-birtokos, 1 Ispány, 1 Gazda, 1 Vadász, 3 vagy 4 Tsósz, a' Gazdasághoz és nyájjakhoz tartozó minden Tseléd-ek, 12 paraszt-dolgos Praktikáns, és a' Dohány-Kertészek.

Szükség volna egy hűséges derék Pusztai Ispányra is, a' ki a' maga árnyékától meg nem ijjed, 's jó Gazda keze alatt, a' kitől eleget tanulhat, szolgálni szeretne.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —
 Aprilis' 2-dikán 247½ — 5-dikán 247½ — 5-dikén 247½ — forintot.

A' Marhahusnak fontja, Bétsben, Aprilisre, 17 krajtzárra határozottatott.